РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
„СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба висилати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
„SVOBODA"
("LIBERTY")
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday
by UKRAINIAN NAT'L ASSOCIATION
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза — "SVOBODA" — Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXVII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., СУБОТА, 2-го СЕРПНЯ 1919. Ч. 91. VOL. XXVII. JERSEY CITY, N. J. SATURDAY, AUGUST 2, 1919. No. 91.

УКРАЇНСЬКА ДЕЛЕҐАЦІЯ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

Галичина має війти в склад Польщі, однак має одержати автономію.

Підчас погромів на Україні мало згинути около 120.000 Жидів.

ПРЕДСТАВНИК ЖИДІВ ДОМАГАЄТЬ СЯ УТВОРЕНЯ СИЛЬНОГО ЛІБЕРАЛЬНОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА НА УКРАЇНІ.

ВІСТИ З УКРАЇНИ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on August 1, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

УКРАЇНСЬКА ДЕЛЕҐАЦІЯ ПРИБУЛА ДО ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

НЮ ЙОРК, 30. липня. — Кораблем „Геліґ Оляф" прибула тут нині з Копенгаґен делеґація з рамени українського правительства Петлюри, в склад якої входять між иншими Віктор Козакевич і Юліян Бачинський.

Делеґація находить ся в дорозі до Вашінґтону, куди їде в урядовій місії.

ГАЛИЧИНА МАЄ ВІЙТИ В СКЛАД ПОЛЬЩІ.

Мирова конференція радить над наданем Галичині автономії.

ПАРИЖ, 31. липня. — Комісія для польських справ на мировій конференції займаєть ся під теперішну пору уложенем конституції для Галичини, яка буде в короткім часі предложена головній раді мирової конференції до затвердженя.

Комісія для польських справ зробить предложенє, щоби Галичина війшла в склад Польщі з тим, що вона має одержати право орудувати своїми місцевими справами в значних розмірах.

УКРАЇНЦІ ВЕДУТЬ ДАЛЬШЕ БОРОТЬБУ З ПОЛЯКАМИ І БОЛЬШЕВИКАМИ.

Часом лучать ся вони з большевиками проти Поляків.

(Після кореспонденції **А. Р. Декера**).

ВІДЕНЬ, 28. липня. — Від одного українського майора, який служив при літаках в українській армії, засягнув я деяких інформацій про положенє на Україні. Частина українських земель находить ся в руках большевиків, а частина в руках українських народних війск. Українські народні війска борють ся і проти Поляків і проти большевиків, часом однак лучать ся вони з большевиками проти Поляків. Навіть українські большевицькі війска борють ся з національним одушевленем, але в користь иншої політичної партії.

На полудневім сході большевицькі війска дійшли до галицької границі або находять ся близко неї. На північнім заході Поляки відперли українські народні війска на схід. Українські народні війска придержують ся такої тактики, що ведуть боротьбу в тім місци, де надіють ся найменьшого опору зі сторони неприятеля. Коли видять, що Поляки мають велику силу, то переводять наступ проти большевиків, щоби обсадити богаті землі на полудневім сході.

НА УКРАЇНІ МАЛО ЗГИНУТИ 120.000 ЖИДІВ.

Представник Жидів домагаєть ся призианя независимої України.

НЮ ЙОРК, 31. липня. — Луїс Маршал, голова жидівської делеґації на мировій конференції, оголосив нині телеграму, яку щойно одержав з Парижа від Л. Моцкіна, секретаря делеґації, в справі погромів, які мали місце в червни на Україні. Маршал заявив, що є причини здогадувати ся, що погроми на Україні тривають дальше.

Телеграма, одержана з Парижа, звучить:

„Цукерман прибув і потвердив давнійші донесеня. Він доносить про нові страшні погроми, які відбули ся в протягу місяця червня в Каменци Подільськім, Китайгороді, Уринині і инших містах. Останні вісти є потверджені трома рабінами і иншими жидівськими представниками з Хотина. Я знаю тих людий і всі вони походять з України. Після їх донесеня на Україні убито 120.000 Жидів. В самім Проскурові убито 3.964 Жидів, мешканців міста і переїзджаючих, а крім того 2.000 було ранених. Між убитими находило ся 1.500 шкільних дітий. Жиди на Україні боять ся цілковитого винищеня. На разі годі подати точного числа жертв, але нема сумніву, що вони числять десятки тисяч".

„Подібні вісти одержав я підчас мого побуту в Парижи, які надійшли з України посередною дорогою від людий, котрі заслугують на повне довіре", заявив Маршал. „Ми робили всі можливі стараня, щоби одержати подрібні інформації, але з причини анархії, яка панує на Україні, а вслід за тим з причини трудности в комунікації, було річию неможливою дістати подробиці, які мали би для нас велику вагу і булиб дуже пожадані. Загально стверджено, що погромів допускали ся головно зорґанізовані банди розбишак; на чолі одної з них стояв ґен. Григоріев, про котрого смерть перед кількома тижнями доносили.

„Особи, які є добре обзнакомлені з положенем Жидів на Україні, заявляють, що їх положенє є дуже небезпечне, як довго на Україні буде дальше тривати анархія, яка тепер там панує. Одинокою надією ратунку є скоре утворене сильного і ліберального правительства, яке, признане аліянтами і їх союзниками, дало би ґарантію на забезпеченє житя, свободи і майна всім мешканцям на Україні.

„Я довідав ся, що французьке правительство в и с л а л о на Україну окрему комісію, яка має розслідити положенє, а правдоподібно й наш комітет постараєть ся о провірене відносин з тим, щоби помогти обставшим Жидам і представити відповідним властям точний звіт, щоби на його підставі перевели акцію в справі усуненя насильств.

„Вдаряюча є подібність між відносинами у Вірменії і на Україні. Треба конче найти спосіб, щоби не позволити розвинути ся варварським злочинам, які дальше топлять сьвіт в крови".

ONE MILLION UKRAINIAN IMMIGRANTS IN THE UNITED STATES FROM EAST GALICIA ARE SADLY DISAPPOINTED AND FIERCELY EMBITTERED BY THE DECISION OF THE PEACE CONFERENCE TO GIVE THEIR NATIVE LAND, EAST GALICIA, TO POLAND, THE HEREDITARY ENEMY OF THE UKRAINIAN PEOPLE. THIS ACTION OF THE PEACE CONFERENCE IS INCONSISTENT WITH ALL THE PRINCIPLES OF INTERNATIONAL JUSTICE. EAST GALICIA IS UKRAINIAN BEYOND EVEN THE SEMBLANCE OF A DOUBT; FOR THE POLES, CONSISTING ALMOST ENTIRELY OF THE ARISTOCRACY AND AUSTRO-POLISH BUREAUCRACY, COMPRISE NOT MORE THAN 16 PER CENT. OF THE POPULATION.

THE WHOLE WORLD MAY REST ASSURED THAT THE UKRAINIANS WILL NEVER WEAKEN IN THEIR DETERMINED STRUGGLE AGAINST THE IMPOSITION UPON THEM OF THE HATED POLISH YOKE.

В РОСІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on August 1, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Анґлійські війска опорожнюють Арханґельск.

ЛОНДОН, 31. липня. — Анґлійське правительство рішило вислати воєнні кораблї до Арханґельска, які мають бути помічні при опорожненю Арханґельска з анґлійських війск.

Італія проти оружної інтервенції в Росії і на Угорщині.

РИМ, 29. липня. — Італія не візьме жадної участи в оружній інтервенції в Росії ані на Угорщині, як се заявив на нинішнім засіданю парляменту премієр Нітті.

Війска ґен. Денікіна здобули місто Камішин над Волгою.

ЛОНДОН, 31. липня. — Ґен. Денікін, командант російських війск в полудневій Росії, відніс вчера побіду над большевиками, здобуваючи місто Камішин над Волгою і беручи в полон 5.000 большевиків. Крім того втратили большевики 9 гармат і велику скількість воєнних матеріялів.

Побіді ґен. Денікіна приписують велике значінє, бо через Камішин іде головний шлях до Саратова, якого здобуте мають на цїли воєнні операції Денікіна.

(Місто Камішин лежить в половині дороги між Царицином і Саратовом).

Англія вислала богато воєнних матеріялів для Юденича.

СТОКГОЛЬМ, 30. липня. — Ґен. Юденич, командант російських війск, одержить від Англії як найбільшу поміч, щоби уможливити йому здобути в протягу кількох тижнів Петроград.

На північний російський фронт вислала Англія величезну скількість амуніції, тенків і літаків.

Аліянти домагають ся усуненя ґен. Семенова.

ВЛАДИВОСТОК, 19. липня. — Міжаліянтська зелїзнича комісія на Сибіри вислала вчера протест до омського правительства адм. Колчака проти вміщуваня в заряді зелїзниць. Міжаліянтська комісія зажадала, щоби правительство придержувало ся заключеної умови, коли воно хоче числити на поміч аліянтів. Вона зажадала також усуненя зі становища команданта ґен. Семенова, який мішаєть ся в заряд зелїзничих операцій.

Нарушеня услівий угоди допускають ся найбільше військові команданти стацій, продаючи тікети й уживаючи самовільно возів.

Злучені Держави виплатили на реорганізацію зелїзниць 4 міліони долярів.

В Стокгольмі замордовано прихильника большевиків, Николая Ардасева.

СТОКГОЛЬМ, 31. липня. — В злуці зі замордованєм Николая Ардасева, який стояв в тісних зносинах з російськими большевиками, увязнено десять осіб, між тими одного ґенерала, полковника і кілька женщин.

Його вивезли були до одної вілї в околиці Стокгольму, де засудили його на смерть і повісили. Тіло Ардасева найдено в мори.

НА УГОРЩИНІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on August 1, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Аліянти зажадали уступленя савєтського правительства.

ЦЮРІХ, 30. липня. — Аліянти зажадали безуслівно уступленя савєтського правительства на Угорщині у відповідь на предложенє Белї Куна, який годив ся розпочати переговори з аліянтами, як се доносить телеграма з Відня.

На Угорщині формують нове соціялістичне правительство.

БАЗИЛЕЯ, 30. липня. — Ґен. Бем, бувший міністер війни в кабінеті Белї Куна, відїхав з Відня до Будапешту, щоби зажадати добровільного уступленя Белї Куна, як се доносить телеграма часописи „Наєс Вінер Таґеблят".

Передтим відбула ся конференція між Агостоном, членом большевицького правительства, і полковником Конінґгемом, представником аліянтів в Будапешті, на якій прийшло до порозуміня в справі уступленя савєтського правительства. Обі сторони згодили ся, щоби утворити нове угорське правительство, зложене з провідників соціялістів.

НА ЛИТВІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on August 1, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Головна рада визначила польсько-литовську границю.

ПАРИЖ, 27. липня. — Головна рада мирової конференції приймила звіт маршалка Фоша в справі границї між Польщею і Литвою. Полякам признано Сувалки і наказано їм уступити на лінію, яка веде на північний схід від Сувалків.

—o—

Німецькі війска не хочуть опорожнити Латвії.

ПАРИЖ, 27. липня. — Німецькі війска в Лібаві не хочуть повинувати ся приказови аліянтів, які зажадали були, щоби німецькі війска як найскорше опорожнили Латвію.

Командант німецьких війск в Лібаві, полковник Флечер, видав відозву, в якій говорить ся, що голова латиського правительства, Карло Ульман, намірює при співучасти Англії прогнати всіх німецьких баронів з прибалтійських країв. Таксамо головний командант всіх німецьких війск, ґен. фон дер Ґольц, стараєть ся всіми способами припізнити наказане аліянтами опорожнене Латвії.

—o—

Естонці просять аліянтів о поміч проти большевиків.

ЛОНДОН, 31. липня. — Естонське провізоричне правительство віднесло ся до аліянтів з просьбою о дальшу поміч для удержаня независимости естонської републики.

В меморіялї говорить ся, що Естонці надіють ся дальше помочи від демократичної Англії, бо в противнім случаю Естонія могла би впасти жертвою імперіялїстичного комунїзму.

В АВСТРІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on August 1, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

АВСТРІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО УСТУПИЛО.

Услівя мирового договору грозять Австрії цілковитою руїною.

ВІДЕНЬ, 31. липня. — Австрійський кабінет, на чолї котрого стоїть др. Реннер, ухвалив уступити.

Причиною уступленя є тяжке положенє Австрії, спричинене услівями мирового договору. В урядових кругах у Відни піднесено протест проти тяжких услівий, вказуючи, що Австрії грозить цілковита економічна руїна.

Недавно тому уступив з кабінету задля тихсамих причин др. Бавер, міністер загр. справ, не осягнувши успіху в узисканю кориснійших услівий в мирових переговорах.

НА БАЛКАНІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on August 1, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

БОЛГАРІЯ В ПЕРЕДОДНИ БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ.

В богато містах прийшло до кровавої боротьби.

ЛОНДОН, 30. липня. — Вісти, які одержано з Берліна, доносять, що в Болгарії сильно поширив ся большевизм. В більших містах прийшло до великих демонстрацій, почім розпочала ся кровава боротьба. Загал домагаєть ся установленя савєтського правительства і треба кождої хвилї надіяти ся вибуху загальної революції.

Богато робітничих орґанізацій проголосило в злуці з тим загальний страйк. Всі вісти вказують на те, що внутрішне положенє в Болгарії є дуже грізне.

В ПОЛЬЩІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on August 1, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Падеревскі домагаєть ся, щоби сойм потвердив мировий договір.

ЛОНДОН, 30. липня. — Премієр Падеревскі п р е д л о ж и в соймовій комісії для заграничних справ мировий договір і поставив жаданє, щоби сойм його затвердив.

Премієр Падеревскі заявив, що Польща запротестувала проти признаня Німцям деяких прав в Польщі, коли Німеччина не забезпечить такихсамих прав Полякам, які жиють в Німеччині. Падеревскі одержав запевненє, що аліянти зажадають сього від Німеччини, ставлячи се яко услівє принятя її до ліґи народів.

Новий польський кабінет без консерватистів.

ВАРШАВА, 30. липня. — Хоч вже від тижня Падеревскі працює над утворенем нового кабінету і хоч імена членів нового кабінету доси ще не подані до відома, то все вказує на те, що політика нового правительства буде ясно визначена.

Як попередний, таксамо й другий кабінет Падеревского буде безпартійний, з тою однак ріжницею, що в його склад не війдуть представники консервативних партій.

Причиною зірваня з консерватистами є ухвалене зокона про земельну реформу, яка містить в собі вивласненє дідичів. Загально звісним є, що між Падеревским а Дмовским, головою давного польського народового комітету, прийшло до розлому.

В Польщі увязнено богато большевицьких аґітаторів.

ВАРШАВА, 28. липня. — В Польщі увязнено богато провідників і делеґатів комуністичних орґанізацій, які вели по містах і селах большевицьку пропаґанду, стараючи ся позискати для своєї справи рекрутів. Ревізії переведені в їх помешканях виявили, що в останних часах діяльність большевиків в Польщі була ведена на великі розміри. В деяких головнійших осередках найдено в посіданю большевицьких провідників великі фонди та велику скількість большевицької літератури.

В злуці з тим власти викрили також, що богато большевицьких аґітаторів дістало ся до Польщі при помочи підроблених пашпортів невтральних держав.

Між увязненими находить ся чимало осіб, які давнійше жили в Росії або на Угорщині. Богато з них прибуло до Польщі дорогою через Монахію або Берлін.

З огляду на те, що Польща стоїть на воєнній стопі з російськими большевиками, большевицькі аґітатори будуть поставлені перед воєнний суд.

Серед польського загалу большевицька пропаґанда не осягнула успіху, а то з тої причини, що загал бачить в ній позбавленє Польщі свободи і независимости.

В НІМЕЧЧИНІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on August 1, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Німеччина стремить до союза з Росією.

ПАРИЖ, 29. липня. — Німецька делеґація, яка недавно була виїхала до Москви, повернула відти з випрацьованим пляном для економічних зносин між обома державами, як се доносить „Еко де Парі".

Німеччина і Росія роблять всі можливі зусиля, щоби заключити спільний союз.

"SVOBODA" (LIBERTY)

The Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893

JOSEPH STETKEWICZ, Chief editor.
ANDREW SAWKA, Business manager.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION: United States:		ПЕРЕДПЛАТА: в Злучених Державах:	
1 year	$3.00	на рік	$3.00
6 months	$1.75	на пів року	$1.75
3 months	$1.00	на 3 місяці	$1.00
to Jersey City and to foreign countries:		В місті Jersey City і за границю:	
1 year	$3.50	на рік	$3.50
6 months	$2.00	на пів року	$2.00
3 months	$1.25	на 3 місяці	$1.25
Single copy 3 cents.		Поодиноке число 3 центи.	

За кожду зміну адреси платить ся 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Телефон Адміністрації і Редакції — 498 Montgomery.

Телефон Гол. канцелярії Укр. Народного Союза — 1838 Montgomery.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

За всі оголошеня поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає.

ДЕЛЄҐАЦІЯ У. Н. КОМІТЕТУ У ВАШІНҐТОНІ.

Дня 29., 30. і 31. липня с. р., була у Вашінґтоні делеґація У. Н. Комітету в справі галицької України. В склад делеґації входили: о. Петро Понятишин, Володимир Б. Лотоцький, Олександер Неприцький-Грановський, конґресмен Джеймс А. Геміл і Вілїям Дж. Кернс, правний дорадник У. Н. Комітету.

Делеґація була наперед на авдієнції у міністра заграничних справ (державного секретаріяту), Роберта Ленсінґа, якому представила справу галицької України і вручила меморіял У. Н. Комітету, який дня 9. липня вислано президентови Вілсонови, сенаторам і конґресменам. Міністер сказав, що справа галицької України ще не порішена і прирік меморіял зреферувати американській мировій делеґації в Парижи.

Опісля делеґація була у заступника міністра заграничних справ, Б. Майлса, до якого належать східно-европейські справи; у Б. Дж. Дейвіса, начальника державного секретаріяту, і в Дж. Дж. Бейлі, специялїста східно-европейських справ у державнім секретаріяті, котрий недавно вернув ся з Парижа. Цілию делеґації У. Н. Комітету було поінформувати їх про галицьку Україну і домаганя американських Українців в справі галицької України та засягнути інформацій про відношенє мирової конференції до галицької України.

З усіх заяв в державнім секретаріяті виходить, **що вісти про те, що буцімто галицька Україна віддана Польщі, є неправдиві.** Доси не зроблено нічого для означеня східної границь Польщі.

Депутація У. Н. Комітету була також у секретаря президента, Дж. П. Томолті, котрого поінформувала про справу галицької України і просила вручити особисто меморіял президентови Вілсонови. Секретар Томолті заявив, що дуже радо се зробить.

Крім того депутація була у кількох лідерів в сенаті і в палаті послів, котрим також представила справу галицької України і просила їх о поміч в сенаті і в палаті послів для народу галицької України, нападеного польськими імперіялїстами. Всі, до яких депутація звернула ся, обіцяли свою поміч галицькій Україні.

ПРОТЕСТУЙМО!

Українці в Злучених Державах зрозуміли дуже добре свою задачу і свій обовязок супроти нападеної Ляхами галицької України.

Протестаційні українські демонстрації по ріжних місцевостях в Злучених Державах мають в теперішну хвилю дуже велике значінє. Тепер, коли галицька Україна є нападена ляцькими наїзниками і з причини того наїзду ворога не може промовити перед сьвітом, є власне обовязком американських Українців, котрі є частиною того нападеного, катованого і рабованого Ляхами народу галицької України, піднести грімкий могучий голос протесту проти ляцького злочину.

Сей голос почують в Америці і в Европі і чим він буде сильнійший, тим більше буде мати впливу і тим більше полїтичний сьвіт буде з ним числитись.

Длятого не уставаймо в скликуваню протестаційних демонстрацій, поки галицька Україна не буде вільна; поки ляцькі наїзники не будуть усунені з нашого краю!

Кожда українська громада повинна у себе уладити протестаційну демонстрацію.

Кожда українська громада, яка вже уладила демонстрацію, повинна приготовляти другу, трету і десяту і не переставати в праці, поки справедливість не побідить, а розбій не буде покараний.

Кожда українська громада повинна помагати сусідним громадам в уладжуваню протестаційних демонстрацій.

Американські Українці мусять показати перед цілим сьвітом зорґанізовану політичну силу, єдність і незломну волю, яка не позволить закувати в кайдани їх рідного краю.

ЖАТКОВИЧ ПОСТРІЛЕНИЙ.

Не довго прийшло ся українським Юдам запивати зрадливу угоду з Чехами, а Чехам не довго прийшло ся бути нашими приятелями.

Нашому загалови є знаний факт, що президент Чехо-Словаччини, Тома Масарик, будучи у Злучених Державах, добив угоди з провідниками угорських Українців, котрі при помочи шахрайського голосованя заявили ся, аби їх землю влучити до чесько-словацької держави.

Масарик, одержавши чорне на білім, поїхав з тим папером до Парижа і там предложив мировій конференції „волю" угорських Українців. А мирова конференція, не зважаючи на факт, що таку „волю" виявили угорські Українці в Америці, а не в Европі, поспішили ся затвердити предложений Масариком кусник паперу і піднести його до значіня міжнародного документу. Прилучили угорську Україну до Словаччини проти волі наших братів у старім краю, котрі на загальнім зїзді в Мукачові заявили ся одноголосно за злукою з Україною.

Миров рада в Парижи не звернула уваги на дійсну волю українського народу, але пійшла на зустріч бажаням Масарика і кількох угроруських сьвящеників, котрі донедавна визначали ся завзятим мадяронством.

А американські угроруські орґанізації „Соединеніє" і „Собраніє", котрі заложили собі Угроруську Народну Раду, постарали ся також, аби „волю" американських Угрорусинів як слід перевести в Парижи і вислати там двох своїх представників, в особі Гардоша і Жатковича. Вони поїхали до Парижа і разом з Масариком підписали злуку угорських українських земель з Чехо-Словаччиною. І по тім Гардош повернув до Америки, а Жаткович поїхав до рідного краю передати свому народови „презент" від своїх братів в Америці.

Думав Жаткович, що нарід устроїть йому оваційне принятє, але помилив ся, завів ся у своїх надіях. Замісць оваціями нарід приняв Жатковича гіркими проклонами і наріканями. Замісць сьвітлих гороскопів побачив Жаткович власними очами терпінє свого народу під новим, словацьким панованєм, в яке запродав його сам Жаткович.

Дізнав ся Жаткович, що його нарід вріднім краю є проти влученя своєї землї до Чехо-Словаччини. Инакше й не могло бути, бо сей нарід одноголосно заявив ся за влученєм до України.

І Жаткович, розуміється ся, переконавши ся про дійсний стан справи, почувши, як нарід нарікає на словацьке ярмо, як Словаки забороняють в урядах говорити, а в школах учити по українськи — мусів застановити ся на хвилинку. Застановив ся і прийшов до переконаня, що він поповнив гріх тяжкий, що поповнив злочин каригідний, бо запродав свій нарід ще в гіршу неволю від мадярської.

І Жаткович схаменув ся. Зрозумів, що пійшов проти сьвятої волї свого народу, став запроданцем, зрадником. Переконавши ся наглядно про дійсну ситуацію, Жаткович рішив ся змінити свій фронт. Він став в ряди тих, котрі мають за собою маси народу, подав руку народови. І разом з народом став протестувати проти чесько-словацького ярма!

Що Жаткович змінив тепер свою політику, сьвідчать вісти, які наспіли до тутешних словацьких ґазет. „Denni Hlas" і „Narodne Noviny" доносять, що Жатковича пострілили чеські жовніри за се, що він провадив протичеську аґітацію! Тепер Жаткович лежить в шпитали у Михайлівцях.

В листі до „Народних Новін" пишеть ся: „Руські попове підбурили всюди нарід. Недавно полапали сім руських попів. З ними зловили одного, котрий прийшов з Америки — він називаєть ся Жаткович. Я його раз бачив у Фалькушівцях. Ходив з попами і всюди говорив не про чесько-словацьку републику, але про руський край. Говорив, що доси ми були Руснаками, а тепер будемо кальвінами і лютеранами". (Як звісно, в Чехо-Словаччині признано протестантську церкву державною).

Вістка про пострілене Жатковича і факт, що його пострілили чеські жовніри — викликала пригноблююче вражінє між американськими Українцями з Угорщини. Між народом є велике огірченє на Чехів і Словаків і на тих, котрі запродали нарід в чесько-словацьке ярмо. Проклинає нарід також і Жатковича, котрий підписав засуд смерти на своїх братів, але остаточно готовий простити йому сей гріх, коли він тепер змінив свою політику.

А ті, що запродали ся Масарикови, що шахрайським голосованєм віддали нарід на поталу Чехо-Словакам і що вислали Жатковича до Европи, тепер ані словечком не писцуть про його пострілене.

Гей, де ви, патріоти з кошари Ганулї і Ганчина?

СТАВАЙМО ВСЇ У СІЧОВІ РЯДИ!

(Надіслана стаття).

Українці! Ми вже аж тепер переконали ся, що з нами, яко народом, поступлено в спосіб несправедливий, брутальний. Знаємо, що 14 „пойнтів" речника сьвіта придали ся тепер воронам на сідало. Знаємо і се, що мирова рада віддала нас голодним вовкам на жир, катам-Ляхам на потіху.

„Велика чвірка" чи „пятка" підписала декрет смерти на чотиримілїоновий український нарід, в такийсамий спосіб, як зробив се Пилат з Христом, і за таку-ж саму провину. Засудили і руки свої фарисейські вмили, та приказали ляцьким ордам виконувати засуд. І виконують Ляшеньки по мистецьки свою роботу, карну експедицію!... Заскрипіли шибениці, на яких гинуть в судорогах наші батьки, матери і діти. Потекла червона кровця безборонного українського люду, брязчать кайдани і гризуть тіло змучених війною наших героїв, тріщать тюрми від переповненя свободолюбними „гайдамаками".

Нарід мучить ся, терпить, пропадає, просить о поміч, а помочи нізвідки; значить ся... смерть неминуча!

Що-ж ми на се, американські Українці?

Очевидна річ, ми помагаємо нашим братам за морем, як можемо, в їх визвольній боротьбі, а от средства нашої помочи: протести, телеґрами, маніфестації, ріжні заяви, меморіяли, резолюції, ґратуляції, просьби, шапкованя; дальше: віча, збори, дискусії, сварня, бійка, лайки по ґазетах, денунціованя одні других перед американськими властями, і т. д., і т. д.

Ми були так переняті висше згаданою „політикою", що не мали часу застановитись над дійсною помочию нашим борцям, аж тут мов грім з ясного неба прийшла вість, що Галичину віддано Ляхам. І деж воля наша і наших братів?! Де самостійність наша?

Ми, сини великого і вільного колись народу, нащадки Залїзняка і Ґонти, в сей спосіб помагаємо своїм братам в будові самостійної держави, Вільної України? Ми забули хто ми є! Ми забули, що волї ніхто ще нікому не дав дотепер і не дасть навіть за гроші!

Хто бажає волї, мусить її здобути, мусить за неї боротись, бо без боротьби воля нічого не варта; легко прийде, легко пійде. Наш нарід в старім краю зрозумів се инакше, як ми в Америці. Бореть ся він завзято за тую волю, а здобувши її, буде знати, як її цінити й обороняти.

Та ми чейже знаємо, з яким ворогом наш нарід зводить тую боротьбу на житє і смерть, і тому нам, американським Українцям, треба стати до помочи нашим братам, заки ще не пізно, та ужити зовсім инших средств у боротьбі.

Перш усього треба нам зрозуміти, що коли ми навчились читати горячі відозви по часописях і на вічах слухати „великих слів велику силу" і більше нічого, то будьмо певні, що те все здале псови на буду! Ми привикли уживати пустих фраз, як: „в нас є сьвідомість своїх прав і завдань", „в нас є орґанізація і сила", „ми все готові до самопосьвяти", „в наших жилах козацька кровця грає, а в наших грудях беть ся щире українське серце". Ми співаємо, що „душу й тіло положим за нашу свободу", а коли би прийшло в дійсности до того, то хиба з сьвічкою шукай за нами. І коли те все не пусті фрази, то чомуж не докажемо сьвітови і ворогам, що ми направду люди, котрим належить ся воля?! А доки сього не докажемо, не маємо права верещати, що нам робить ся кривда.

Доки ми, американські Українці, не станемо всі як один муж, готові кождого часу до виїзду в старий край для підмоги своїм братам, доти наша праця, яка-б вона не була, не буде мати найменьшого значіня.

Отже справа ясна! З силою лише нині сьвіт числить ся і ми мусимо тую силу витворити. Нехай всі наші сьвідомійші одиниці закотять рукави та візьмуть ся щиро до роботи, так, аби найдальше до осени в кождій місцевости повстала **правдива Січ,** котра-б числила не меньше дві сотні правдивих борців, розуміючих муштру і січову карність, за що і за кого мають боротись. **Будьмо певні, що двіста таких Січий в Америці скорше звернуть увагу сьвіта на українську справу ніж всякі просьби і телеґрами.**

Розумієть ся, що вороги нароблять крику, бо — мовляв — „русіні" орґанізують армію, однак фактами нам не докажуть, бо ми жадної армії не орґанізуємо; ми орґанізуємо Січи, таксамо як Ляхи „соколуф", а до внутрішних справ орґанізації ворогам засі! Ми маємо чартер не в Польщі, а в Америці, і тому всякі доноси і перешкоди зі сторони „своїх" і чужих додадуть нам охоти до праці. Будьмо певні, що наша справа взагалі пійде тоді иншим і красшим оборотом.

Подумаймо здорово: колиб так бодай **пятьдесять тисяч** наших борців з Америки могли були дістати ся в рідний край тоюсамою дорогою, якою дісталась армія Галера, котра пійшла нібито большевиків бити, то чи цїла справа нашої України не булаб нині порішена після волї нашої? Хто сьому заперечить?! Не був би Лях відважив ся навіть подумати про загарбанє нашої Галичини, маючи проти себе таку силу. Не сьмів би був Лях називати нас бандами опришків і т. п.

Подумаймо здорово і щиро, але недовго! Берім собі примір таки від наших ворогів. Дивіть ся: в них нема такого політичного безголовя, як у нас. Вони полишили свої політичні порахунки на пізнійше, а тепер всі разом взяли ся за одну роботу і от бачимо результати сеї спільної роботи.

Отже до діла, Українці! Є в нас Січова Орґанізація, котра покищо бере на себе початкову роботу і кличе весь український загал під січовий стяг. **Двіста Січий, по двіста людий в кождій, нехай повстане на сей перший поклик,** а тоді дасть ся видїти, чи наш загал розуміє вагу орґанізації. Сорок тисяч січовиків — се сила неабияка, і коли вона зберееть ся, тоді будьмо певні, що не треба буде викидати сотки долярів на інформованє Американців і инших; тоді всі часописи задармо будуть писати та студіювати українську справу. Вірмо, що лише зорґанізованою силою звернемо на себе увагу не тільки американського загалу, але й цїлого сьвіта.

Зібравши на перший початок сорок тисяч січовиків, готових на „сьвяте діло", аж тоді докажемо, що ми можемо, як лише хочемо, постояти за свої права.

Колиж ми будемо і дальше байдужними, як дотепер, то знаймо, що ми люди засуджені на загибіль; **ми не люди, а живі трупи!**

Тож збирайте ся, хлопці-молодці і весь український народе! Закладайте правдиві Січи та пишіть по чартери до канцелярії Січової Орґанізації, 34 E. 7-ма улиця Ню Йорк Сіти. Вибирайте січових представителів (делеґатів) і посилайте на Січовий Зїзд, на тую козацьку „чорну раду", яка в короткім часї відбудеть ся в Ню Йорку.

Не звертаймо найменьшої уваги на жадні перешкоди і не лякаймось тюрми, ні ката; вони для нас не страшні! Страшнійша від тюрми є поневолена рідна хата, неволя в рідній стороні!

Вперед до борби в щасливу годину,
за правду, за волю і за народ свій!
Хоч сто разів впадем, то сто разів
встанем, і встанемо в правді і волі сьвятій!

Дух Шевченка кличе нас:
Боріте ся, поборете!
Вам Бог помагає,
За вас сила, за вас воля
І правда сьвятая...
Здорові були!

Січовик.

Нехай всі українські часописи в Злучених Державах і в Канаді будуть ласкаві передрукувати сю відозву.

В СПРАВІ Т. ЗВ. „СІЧОВОГО КОЗАЦТВА".

(Допись з Ню Йорку, Н. Й.).

Свого часу була поміщена новинка в „Свободі", що в Ню Йорку засновуєть ся нова мілїтарна орґанізація під назвою „Січове Козацтво".

Щоби ніхто з щирих наших людий не думав, що тут криєть ся щось такого, що малоб спричинити шкоду Січовій Орґанізації Українців у Злучених Державах, або увести непорозуміня між Січовою Орґанізацією а відділами, які хотїлиб вступити до Січової Орґанізації, або між відділами, котрі вже належать до неї, тому я буду старати ся вкоротці цїлу сю справу пояснити як слїд.

Будучи членом Січової Орґанізації від самих початків її заснованя, я був і є того переконаня, що самою ґімнастикою (хотяй вона є необхідна для здоровля кождого чоловіка) і спортом не вдасть ся нашу молодїж зорґанізувати в січові ряди, бо густо-часто чуло ся такі відповіди, як: „Досить з мене ґімнастики при роботі в шапі", або „Січ і її козаки бороли ся за правду і волю свого народу, а не вимахували руками і ногами на дармо", і т. п.

Занимаючи місце в головнім уряді Січової Орґанізації, мав я нагоду читати богато листів від Січий, які допоминались: „Дайте нам уніформи, дайте нам збрую; ми хочемо бути прадивими козаками, готовими кождої хвилї стати в обороні прав свого робучого народу!" На кождім засіданю головної січової старшини я представляв жаданя людий і радив змінити напрям Січової Орґанізації, однак мене все переголосовано, отже на послїднім засіданю я передав атаманованє в руки тов. Івана Бойка з Бріджпорт, Конн. Я зрезиґнував з головного атамана не тому, як дехто собі думав, аби взяти провід в иншій орґанізації, а тому, бо бачив, що на таких основах, на яких Січова Орґанізація доси стояла (не стояла, а колибалась), у теперішні бурливі часи вона ніяк не видержить, отже треба було робити щось такого, щоби Січова Орґанізація відповідала своїй назві в повнім значіню того слова. А треба знати, що під той важний момент нюйорська Січ, сей перший відділ, котрий був ініціятором Січової Орґанізації, звинула свою роботу. Не було сходин, ані вправ, ані муштри, ані ґімнастики, одним словом: січове житє завмерло. Декотрі січовики жалувались на своїх урядників, декотрі старались не допустити до цїлковитої смерти славної недавно Січи. І в тім то часї відбули ся збори, на котрих були присутні й нюйорські січовики, і рішено приступити до реальної праці на січовім поли. Вибрано тимчасовий комітет (до котрого і я належав), який мав порозуміти ся з головним атаманом Січової Орґанізації, а колиб евентуально не могло прийти до порозуміня, то аж тоді мало приготовитись пляни до заложеня нової орґанізації з иншими цїлями як орґанізація січова. І коли головний атаман не спішив ся з відповідию довший час, тоді один член „тимчасового комітету" помістив сю новинку в „Свободі", без якої зовсім булоб обійшло ся, бо атаман Бойко, не жалуючи трудів, приїхав до Ню Йорку і застав не те, про що його мильно інформували. Він радо згодив ся провадити Січову Орґанізацію шляхом, яким вона давно повинна була йти. А всі майбутні „січові козаки" вступили до нюйорської Січи і привернули їй давне житє і силу та зачалась нова робота не лише в місцевій Січи, але й по околицях.

Отсе цїла історія „січового козацтва", яке зілляло ся в Січову Орґанізацію Українців в Америці, котра піднялась виконаня дуже трудного обовязку, може одного з найважнійших в історії американських Українців. І коли другі українські орґанізації постарають ся підперти січові змаганя і коли український загал пійде за кличем Січової Орґанізації, то річ певна, що тоді наша справа значно поправить ся, а може й зовсім поліпшить ся. Недалека будучність покаже.

П. Задорецький,
січовик.

БОЛЬШЕВИЦЬКА НЕБЕЗПЕКА.

(„Відродження", 14. грудня 1918).

Ґазета „Миръ" передає цікаву звістку з житя північної Чернигівщини. Большевики, коли вірити ґазеті, захопивши владу в свої руки, вводять всюди по селах соціялїзацію жіноцтва. На кожду молоду жінку припадає до шість красноармейців.

Ми підкреслюємо отсе „коли вірити", бо на протязї останних днів не лиш одні ми, а й широке громадянство втратило всяку віру в інформації деяких ґазет.

Але нема диму без огню.

Коли хоч крапля правди є в тій інформації, то ми стоїмо перед страшною руїною не тільки закона моралї, але й законів ґіґієни. Соціялїзація жіноцтва після страшної війни буде тепер тесаме, що сифилїзація людности. Для розбещених красноармейців розпуста така-ж примана, як і обіцяна пожива коштом всяких реквізицій буржуїв.

Разом з тим один сей факт яскраво показує, на яку страшенну руїну булиб засуджені не тільки економічний добробут, але й здоровлє українського народу, коли би большевики запанували на Україні.

Чи мають вони наміри і змогу се зробити, а як мають, то коли?

На се питанє мусить бути дана яскрава катеґорична відповідь. Всї арґументи за і контра мусять бути зважені як тими, хто 14. листопада кинув країну в огонь нової пожежі, так і тими, хто тепер ратує її від пожежі.

Щодо намірів большевиків то в сїй справі нема ніяких сумнівів.

Большевицька влада може утриматись у Великоросії при двох умовах: коли большевикам удасть ся притягнути на свій бік хоч часть низшої інтелїґенції і коли вони зможуть дістати хлїба та нагодувати голодних робітників і селян. До здійсненя першого завданя Ленін і Троцький вже приступили, дарувавши амнестію меньшевикам і лївим ес-ерам.

До осягненя другої мети вони мусять приступити в найблизшім часї, коли захотять зберегти свою владу.

Голод мас — се така сила, що може піддвигнути на бій навіть старих і малих.

Голодна красноармейська банда стане найкрасшою армією, коли їй пообіцяють хлїба.

Про наміри большевиків ми чули і з офіціяльних жерел. Наші представники в Москві і Петроґраді катеґорично попереджають нас, що большевицька небезпека не сьогодня то завтра як страшна сніжна лявіна впаде на нашу голову.

Більше того — від тих представників ми знаємо, що майже одночасно з дипльоматичними поїздами з півночи йшли поїзди на кордон України з тяжкими гарматами, що поїзди з військами попереджували навіть дипльоматичні поїзди.

Друге питанє про змогу також ясне...

По відомостям, які ми маємо не лише з ґазет, але й від тих же дипльоматичних представників та від приїзжих фаховців військової справи, большевики зорґанізували досить велику армію з добрим офіцирським персоналом, міцно привязаним до Совдепії через закладників — офіцирські семї.

І большевики булиб дуже наївні, колиб не використували своєї сили в такий смутний для них час.

Ті, кому хоч трохи дорога культура краю, кому близкий народний добробут українського люду, його фізичнє й етичнє здоровлє — ні на одну хвилї не повинні забувати про Дамоклїв меч большевизму, який тяжить над Україною.

УКРАЇНСЬКІ ВІЧА І МАНІФЕСТАЦІЇ.

ДО ВСІХ УКРАЇНЦІВ В БОФАЛО Й ОКОЛИЦИ.

Отсим взиваємо всі українські товариства, братства й орґанізації в Бофало і околици, в Блек Рак, Лакавана, Наєґара Фолс, Н. Тонаванда, Діпю, Ленкестер і т. д., — вислати своїх делеґатів на спільну нараду, яка відбудеть ся в неділю, 3. серпня, о годині 5-тій пополудни в Українськім Домі, 29 Clemo St. Цїлию зборів є вибрати комітет, який займеть ся приготованями до устроєня маніфестаційного походу в як найблизшім часї. Сей похід буде протестом проти польського наїзду на нашу рідну землю, та проти тих, котрі признали їх жорстоку господарку на нашій кровю политій земли, та позволили вішати і мордувати наших братів, сестер, батьків та дітий. Нас тут в Бофало є велике число Українців, і мусимо показати Америці, що ми всі стаємо в обороні своєї вітчини, яку Лях бере у свою неволю. Тому, дорогі Братя і Сестри, нехай в тім поході не бракує ані одного Українця, ні одної Українки, яким лежить на серци добро і воля свого народу. Відділ Федерації Українців, ч. 7, товариство „Січ" і товариство ім. Тараса Шевченка, які зачали се діло, сподіваються ся, що на згадані збори являть ся представники кождої орґанізації і візьмуть ся енерґічно до устроєня маніфестації, що буде протестом проти насильства над нашими рідними в старім краю.

Комітет.

СПРОСТОВАНЯ.

I.

Вілксбери, Па., 28. липня 1919.

Хвальна Редакціє!

В „Свободі" ч. 87 була стаття „Нехай кишеня заговорить", в якій автор вичисляє після публікованих звітів в „Свободі" жертви сьвящеників на оборону Галичини. Чоловік може помилити ся, тож і господин Семйоноф сим разом також схибнув ся. В спис стоїть моє імя і жертва $17.00, а публікованих в „Свободі" було $27.00, бо кромі тих $17.00 ще було друковано в „Свободі" від мене $5.00 на „Народну Раду" в Парижи і від моєї жени на оборону Галичини також $5.00, отже разом $27.00, а не $17.00. Про мої жертви не публіковані я не згадую.

З правдивим поважанем,

о. Мих. Олексів.

II.

Деслодж, Мо., 29. липня 1919.

Хвальна Редакціє „Свободи"!

Прошу ласкаво помістити отсих кілька слів:

І моя кишеня по можности заговорила. В ч. 87 „Свободи" в статї: „Нехай кишеня заговорить" в списї жертводавців мене обраховано на $9.00. Я простую о стільки той „обрахунок", що я післав на руки Впр. о. Н. Підгорецького моні ордер ще 31. грудня 1918 р. на суму $10.00. Пізнійше на зїзді в Ню Йорку в січни між $500.00, які передав делеґат на руки комітету, була також моя жертва; в маю в посилці до Впр о. Адміністратора рівнож була офіра; вкінци в маю і червни на місцевих мітинґах в Деслодж, Мо., і Ст. Джозеф, Мо., також були мої жертви на оборону України. Здаєть ся мені, що сї жертви всі записані, проте рахунок на моє імя не є точний. Н. Семйоноф, видко діло, переочив „обрахунок" на моє імя.

Остаю з поважанем,

о. М. Лукаський.

ПОВІДОМЛЕНЄ.

З Трентону, Н. Дж., наша редакція отримала лист від п. Д. Лазара, в котрім він просить нас повідомити трентонських Українців, що просьба згідно з постановою віча зістала вислана до Вашінґтону і що на се наспіла на його руки отся відповідь від конґресмена Мейсона:

HOUSE OF REPRESENTATIVES
Washington, D. C.
Wm. E. Mason,
At Large,
Illinois.

July 2, 1919.

Mr. Demetrius T. Lazare,
833 Union St., Trenton, N. J.

Dear Sir;

Your letter received in regard to the Ukrainians. I will be very glad to render any service I can.

Very truly yours,
WM. E. MASON.

ВЕЛИКЕ УКРАЇНСЬКЕ ПРОТЕСТАЦІЙНЕ ВІЧЕ В ШІКАҐО.

Неділя, 20-го липня, остане памяти української кольонії в Шікаґо на все спомином. Бо се зібрали ся з ріжних таборів Українці разом на се, щоб у всенароднім вічу заложити протест проти вікового ворога, Ляшні. Велика, двотисячна громада людий, що доси боролися з собою в розбіжних ідейно кружках, стали поруч себе плече в плече, звязані тісно звенами любови до України, в один могучий ланцух свобідних дітий батьківщини. Се не був моментальний вибух розпуки, що у критичний час щукає полекші у горячих словах. Ні! Се були збори народу, що сьвідомий своєї сили, коли її зверне в один бік. Оборона права України на самостійне жите, напружене енергії на боротьбу з ворогами на вні, — се той могучий клич, який злучив всі українські партії в Шікаґо в одно.

Др. Ст. Гриневецький, голова зборів, отворив віче сильною, поважною промовою, у котрій висказав фарисейство корифеїв, що укладали парижську угоду. Принцип всесьвітної демократії, за котрий буцімто боролись ся аліянти, бачимо нині відкинений. На місце імперіялізму центральних держав ми бачимо, як нині Анґлія стоїть у двоє скріплена у своїй заборчій політиці. Японія гарбає 40 мілїонів Хінців в Шантунґ, а молодші їх посестри, Польща та Румунія, наділяють ся зрабованим з України добром.

На чотири части хотять розрубати Україну. Хотять розшматувати живе тіло нашої батьківщини поміж Росію, Польщу, Румунію та Чехо-Словаччину. Що правда, закарпатська Україна пристала до Чехії по добрій волі, але в імя яких принципів віддаєть ся Україну в неволю її віковим ворогам? Чи се той принцип самоозначеня, за котрий бороли ся і гинули мілїони в сьвітовій боротьбі?!

Американський нарід під наркотиком гарних фраз пана президента Вілсона, як і весь сьвіт, вірив, що надходить золота доба для людства, де всі стануть свобідно жити у мирі, як вільні братя одної великої людської родини. Та ми бачимо, що замісць того мирова конференція в Парижи хоче завести нову панщину, де панські народи мають панувати, а хлопські вельможних панів слухати.

Не даєть ся однак одурити Америка. Свободолюбний американський нарід встає до боротьби проти лукавства. Публична американська опінія питаєть ся, що буде з Ірляндією, що з Шантунґом, з Єгиптом і другими краями. І ми, Українці, мусимо заапелювати до американських противників імперіялізму та спитати їх, чи можна закопувати живцем 40 мілїонів Українців. Не дасть ся наш нарід погребати. Не буде спокою в Европі поти, поки не признасть ся самостійности зединеній Україні від Сяну по Каспійське і Чорне море!

Буря оплесків нагородила бесідника за його мужну, основно оброблену бесіду.

Другим з черги бесідником був др. Марґолін, редактор місцевого жидівського дневника, бувший член правительства Керенського. Він висказував справедливість жадань Українців, висловлюючи симпатії широких жидівських верств для нашої боротьби за волю. Підчеркнув велике почутє правди, яке є в Українців, котрі ніколи не були імперіялістами, а щирими демократами, бажаючи волї не тільки собі, але даючи свободу і рівноправність усім народам, що жиють на українських землях.

Сю заяву жидівського представника віче приняло як найщирійше.

З черги говорив о. Н. Струтинський. Він вказав на ті великі надії, які Українці покладали на президента Вілсона. Цілий сьвіт ждав, що вродить ся борець-велитень за волю усіх. А вродила ся паршива миш, парижська мирова угода. Бурять ся Американці, що Японія одержала спеціяльні привілеї над 40 мілїонами Хінців у Шантунґу. А що-ж сказати про 40 мілїонів чистої, білої породи Українців, котрим не привілеї, а волю, а житє хоче відобрати імперіялїстична кліка в Парижи.

Кажуть лукавці, що Україна не спосібна до самоуправи. Американці, які перебували на Україні, сьвідчать, що найшли всюди взірцевий порядок. Аж доперва розбійничі напади большевиків, Румунів та Ляхів принесли руїну й анархію на українські землї. І комуж то передали заводити лад на Україні?! Росії, яка сама є образом темного дикунства і воплоченем народу без путя! Румунії, котрої нарід жиє в ямах, у крайній нужді, притиснений румунськими дуками, брудний, темний і дикий варвар! Чи може Польща має нас вчити розуму? Славетна польська господарка славна на весь сьвіт. Коли Українці у східній Ґаличині покрили сітию спілок цілий край, коли економічні і просьвітні українські орґанізації розвинули ся як найкрасше, тоді у Поляків бачимо безлад, проявляючий ся в цілій масі банкротств і дефравдацій. Каса ощадности, краківська асекурація, театр, десятки повітових виділів і т. п. перебули цілу епідемію злодійств і ошуки. Взагалі польська культура не може імпонувати нікому, хто її знає. Брудна мазурська хата, де мужик і його худоба жиють разом у тійсамій „ізбі“, чи се має бути культурний ідеал для українського хлібороба, такого охайного й естетичного на своїм обійстю?!

Наші народні пісні, приповідки, оповіданя, думи, ноша, традиція — всьо виказує, що ми старий культурний нарід, з глибоким думанєм і безмірним відчуванєм. Понятє справедливости се черта Українців. „Не чужого ми бажаєм, а свого права“ — ось що характеризує правдиву демократію нашого народу.

Насупроти того польська культура під теперішну пору се культура безличного льокая у богатого пана. Бундючна, безпечна пика за плечима аліянтів. І як той льокай лижеть ся і прибріхує панови, так Ляхи лижуть ся і прибріхують аліянтам, аби загарбати як найбільше чужого добра. Захищені опікою аліянтів, ідуть зайди на українські землї, стріляючи та вішаючи безборонних людий, показуючи ляцьку відвагу на старцях та дітях. Але як колись польські прадіди втікали під Пилявцями на самий поклик „Українці йдуть“, так вивтікають до ноги теперішні наїзники з кождого кусня нашої землї.

Бесідник закінчив покликом до присяги, що ніколи не признаємо пановання Польщі над собою. Немов один муж тисячі разом встали, тисячі рук піднеслись, громом понесло ся слово „присягаємо“ з груди всіх учасників віча.

Слідуючий бесідник, І. Дідик, у майстерській сатирі висказав наглядно всю лукаву політику Ляхів. Немов топором рубав дволичну роботу Поляків, котрі рівночасно лизали руки у Відни і в Парижи, хитрили, лукавили, лестились, щоби лише відбудувати стару грішницю, шляхотську Польщу. Називаєть ся вона република. Знесли вони на папери панів, але весь провід у Польщі не в руках хлопів, ні робітників, але тихже самих панів, що пили і пють кров і піт як польського так і українського хлопа. Подивім ся тільки на заграничних амбасадорів Польщі. Усьо, як не князь, то граф, а бодай пан гербовий шляхціц. Поки Польща не вилічить ся з шляхотської інфлюенци, поти здоровим Українцям не можна жити з ними в добрій сусідській згоді.

Добр. І. Дідик се мистець, аби підняти на глум ворогів. Не диво, що слухачі оплескували що хвилї його бесіду.

З черги говорив Н. Моранець. Він виказував цілу підлість польських верховодів. Накликував до орґанізованя Січий. Як колись Хмельницький ломив польську шляхетчину, так зломлять українські січовики нахабну політику Польщі. Січи стануть тою сильною вужевкою, що звяже разом український нарід в таку силу, якої ніхто на сьвіті не переможе. Дармо вороги ликують. Ми обернемо їх пир в погребову трапезу; проженемо їх, як проганяєть ся скажену собаку. Виказував, як нерозумною є політика аліянтів, котрі хотять учинити з Польщі та Румунії мур межи Росією а Німеччиною. Польща навкруги не має ні одного приятеля. Литовці, Українці, Білорусини, Німці, Москалі, а навіть Чехи і Румуни, ані Югославяни, одним словом, ніхто із сусідів не має ніякого спочутя для імперіялїстичних змагань Польщі. Противно: всі ненавидять стару грішницю. Як Польща була в біді, то пищала на весь сьвіт, скаржила ся на Москву та Німців. А нині, коли панська ласка аліянтів відбудувала Польщу, вона проявляє такий апетит, що як би могла, то проковтнула би сьвіт цілий. Та ми, Українці, клянемось на се, що не дамо ані клаптика нашої землї Ляхам. Поти будемо бороти ся, аж видремо з горла Ляхам послідний морґ українського ґрунту.

Палка бесіда кошового тутешної Січи викликала велике одушевлене.

О. А. Уляницький звернув увагу зборів на безглуздність в політиці аліянтів та Польщі. Коли Ляхи при помочи аліянтів хотять побільшити свою територію влученем чужих елементів, то тимсамим копають гріб Польщі. Завзяті бої, які веде проти Ляхів весь український нарід на загарбаній землї, се тільки початок загального повстаня проти ляцької напасти. З усіх сторін сьвіта Українці злетять ся на поміч рідному краєви. І ми, із Злучених Держав Америки, подамо поміч рідній землї. І як колись по Павлюку, Остряниці і Гуні прийшов Хмельницький та очистив Україну від зайдів, так і тепер прийде час порахунку і розплати.

Д. Новодворський, котрий добровольцем служив в американській армії, протестував проти уживаня армії Галера, рекрутованої в Америці і знадобленої американськими грішми та воєнними припасами, а в котрій чимало повтяганих американських горожан, — на се, щоби ту на-пів американську армію уживати на поневолене українського народу.

О. Г. Хомицький у горячих словах взивав до єдности всіх Українців, аби виборoти Україні волю. Не ненависть ворогів злучила нас усіх, а ненависть до неволї. Стаємо поруч усі за волю України, в обороні найвисшого людського добра. І зникли всі ріжниці між нами, бо всім нам грізне тесаме лихо. Без розбору вороги ладять окови всім. Проти тих вражих затій стане разом весь обєднаний український загал.

Др. В. Сіменович вніс резолюцію, щоби запросити до Америки М. Грушевського та щоби по думці його телеґрафічного поклику зєднати ся в одно всім українським партіям в Америці.

Гнат Кисіль, редактор „України“, відчитав резолюції до пересланя сенатови і конґресови у Вашінґтоні, з протестом проти мирової конференції, яка торгувала й торгує Україною і її 40-мілїоновим населенєм. Українці не підчинять ся нікому, хто схоче нас поневолити. Хиба, що виріжуть нас до ноги, а ми рабами не будемо вже ніколи!

Зборами проводив др. Гриневецький, яко голова; заступниками були Г. Кривовяз і Ю. Маслей. Секретарювали М. Клим і П. Івановський.

Настрій віча був одноцільний, наскрізь патріотичний, завзятий і торжественний.

Віче закінчило ся масово відспіваними піснями „Ще не вмерла“, „Ми Гайдамаки“, „Не пора“ та в честь погибших мучеників і борців „Ви жертвою впали“.

Побіч висше згаданих резолюцій ухвалено заснувати Український Червоний Хрест, поширити Січову Орґанізацію на ціле Шікаґо і запросити до спільної участи в демонстрації, яка внедовзі відбудеть ся, Литовців і Білорусинів. На публіцистику і манїфестацію зложено около 700 долярів. Настрій на вічу прегарний. Уся кольонія в Шікаґо обновила ся до спільного діла. Народна робота в повнім розгарі. Сотки вже тепер думають, щоби чим скорше виїхати на поміч рідному краєви.

Тутешні ляцькі часописи хамським звичаєм вилляли цілий цебер бруду на Українців з приводу віча.

Ідіотичний редактор „Звйонзковеґо“ ще й грозить, що „каржонца ренка польскєй справєдлївосці тем венцей бендзє сурова“. Матолок-Лях гадає, що він на „кресах“ страшить українських дітий у школї, заводячи польську цивілїзацію.

Ми жиємо на вільній земли Вашінґтона, пане Заґлоба, і поти не перестанемо обнаружувати вас, польський нарід Заґлобів, аж вийде на верха ваш шляхотський характер, збудований на брехні, самохвальстві, калюмнії та трусовитости.

Ваше очернене, що ми робимо на німецький розказ і за німецькі гроші, ся безлична денунціяция вже нині не на часі, панове Заґлоби! Видумайте нові фортелї проти гайдамаччини.

Та тільки се знайте: Вже нині і 50% не остало ся з тих симпатій, які ви мали у сьвіті. А за рік, за два, ви будете найбільше погордженим народом на весь мір. І тоді розбудеть ся придоптаний вами польський мужик. Затисне пястук і прожене вас усіх, тромтадрацьких патріотів, і з вас, вшехполяків, не лишить ся і сліду. Останеть ся тільки немила вонь гнилї і бруду на якийсь час. І тоді вашому хлопови, обновленому, зрячому, український нарід подасть, як сусід сусідови, руку до згоди.

І проганяти вашим хлопам вас, панські льокаї, панські лизні, панські латки, вас, панів як мак, проганяти вас у безвісти поможуть польським Барткам та Мацькам українські Івани.

Никола Бурлака.

РЕЗОЛЮЦІЯ УХВАЛЕНА НА УКРАЇНСЬКІМ ВІЧУ В ШІКАҐО.

Дня 20-го липня масове віче Українців в Шікаґо ухвалило вислати слідуючу резолюцію до сенату Злучених Держав, яку сейчас президия віча вислала до Вашінґтону:

До Сенату Злучених Держав,

на руки комісії для заграничних справ, Вашінґтон, Д. К.

Масове віче американських горожан і мешканців українського походженя, що відбуло ся дня 20-го липня в Вікерпарк галї в Шікаґо, ухвалило одноголосно слідуючі резолюції:

Тому, що 35 мілїонів Українців ґеоґрафічно, своїм походженєм, мовою, традиціями, звичаями, а в першій мірі незломною волею жити разом як зединений нарід — творять національну одиницю;

Тому, що напад Поляків на українські землї (східну Галичину, Холмщину, Поділє і Волинь) і насильне забранє їх в польське посіданє — проти волї українського народу і всупереч принципам, проголошеним президентом Вілсоном, кладе перешкоду до мирного зорґанізованя і розвою української републики, якої правительство розвязало вже питанє національних меньшостий, признаючи на території України рівні політичні й національні права неукраїнським народам, як Полякам, Великоросам, Жидам і Румунам —

Віче Українців ставить жаданє, так, як сего домагаєть ся цілий український нарід, що всі українські землї мають бути обняті українською незалежною демократичною републикою.

Що Злучені Держави східної Европи мають бути зорґанізовані на основі згоди ріжних незалежних національних держав, а не маєть ся творити їх злуку штучно і насильно так, як се мало місце в орґанізації німецької, російської і австро-угорської держав.

Віче по своєму знаню заявляє, що чотири мілїони Українців у східній Галичині і Буковині, і більше ніж 30 мілїонів населеня Великої України, ніколи на се не згодять ся, щоби бути під правлїнєм польської, чи російської, чи румунської держави.

Учасники віча, яко американські горожани українського походженя і приятелї української републики, закладають одноголосний протест проти нападу польської армії на українські землї, котра то армія зложена в части з американських горожан, польського роду, під командою ґенерала Галєра, під претекстом, що заводить лад у східній Галичині — поповнює многі злочини і насильства над українським цивільним населенєм, яке не бере участи у війні.

Просимо президента Злучених Держав, секретаря для заграничних справ і конґрес Злучених Держав, аби зажадали від польського правительства безпроволочного виcофаня польської армії з українських територій та щоби признали цілковиту независимість української републики.

Просимо сенат Злучених Держав, аби відмовив ратифікованя якогонебудь договору з новою польською державою, як довго Поляки будуть держати в своїм насильнім посіданю східну Галичину, Холмщину і части Волинї.

Учасники віча є того погляду, що вони сими резолюціями висказують свою льояльність супроти американської юнії і заявляють публично, що вони піддержують кріпко принципи Америки, яка в імя свободи і справедливости війшла до війни.

В обороні сих принципів, себто в обороні свободи для всіх поневолених народів, ми вислали тисячі наших братів бороти ся в рядах американської армії.

В обороні свободи народів ми набували сотки тисяч военних бондів.

Смерть тисячів наших синів і братів на воєнних фронтах чейже заслугує для нас ціну волї і справедливости.

А тепер ми довідуємо ся, що польське правительство вислало на Україну польську армію під проводом ґенерала Галєра, яка була зорґанізована тут в Америці. Ся армія вбиває і кидає у вязниці тисячі наших синів і братів.

Чи за се борола ся Америка? Ні! Ми бороли ся за свободу і справедливість! Чом же нам сего відмовляють?!

Український нарід дорожить волею так, як кождий другий нарід.

Тому ми зійшли ся на масові збори, щоби сповнити наш обовязок і запротестувати проти такого несправедливого поступованя з нами.

Українці не протестують проти польського народу, котрий таксамо як український нарід боров ся через сотки літ в обороні своєї волї і справедливости.

Ми протестуємо проти польського правительства і проти польської мілїтарної сили, зорґанізованої в Злучених Державах, які рабують нам житє і волю.

Протестуємо проти них і заявляємо в нашім і наших дітий імени, що де ми не булиб — ми не спічнемо так довго, поки не здобудемо найвартнійших цінностий на сьвіті, — волю і справедливість, за які борола ся дорога нам Америка, прибрана наша вітчина.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА“.

ДОПИСИ.

RAMEY, PA.

Хрунів ніхто не сіє; вони самі родять ся.

Якийсь „парохіянин" з Реймі, Па., врізав неабияку брехню в „Народнім Слові", будьтоби о. Іван Кутський казав собі приносити гроші, котрі зібрано на Фонд визволеня України. Правда, що о. Іван Кутський напоминав колекторів У. Н. Комітету в церкві по проповіди, щоби, як уже сколектували які гроші на Фонд визволеня України, принесли їх на офіс, бо треба їх відіслати до головного У. Н. Комітету в Ню Йорку. Що збори членів У. Н. Комітету відбувають ся в парохіяльнім офісї, за се о. Кутський не винен. Що о. Кутський виступив проти такої шмати як „Народнє Слово" (се не „Народнє Слово", а слово Хаврюка), котре сіє незгоду між нашим народом, то се було обовязком о. Кутського не тільки яко сьвященика, але яко чесного Українця. Чейже сьвятим обовязком кождого чесного і щирого Українця є поборювати хулїганство і хрунівство. Редакторови „Народного Слова" бракує одної клепки в голові, тай вчіпив ся У. Н. Комітету як пяний плота, виписуючи ріжні брехнї, що будьтоби всї гроші, котрі зібрано на Фонд визволеня України, пропали в нюйорського попа. У. Н. Комітет повинен потягнути такого чоловіка перед судові власти. Такі „редактори" як редактор „Народного Слова" не повинні мати місця між нашими організаціями. Замісць поширювати між нашим народом згоду, братерство, любов і єдність, то він робить противно: обчернює наших заслужених патріотів, ширить кирвню, а такі „парафіяни" як той з Реймі, Па., йому наслїпо вірять і також ідуть в пропасть стрімголов разом зі своїм редактором.

Тепер слівце до вас, чесні Українці в Реймі і околици. Не вірте таким панкам як редактор „Народного Слова", бо се не тільки що не Українець, але він не варта навіть, аби його і чоловіком звати. Се собі чоловічина, за гроші найнятий, а за гроші він усе може зробити. Днесь він пише „не засилайте грошей до нюйорського попа", а завтра він за гроші буде писати, щоб цілком не збирати грошей на Фонд визволеня України, бо України жадної не було, не є і не буде. Сей „редактор" гірш чорносотенця Колчака, бо Колчак виступає явно против України, а такі Грицьки Чалї підступом хотять убити духа українського. Отже, Браття і Сестри Українцї! Геть гоніть від себе всяких агентів Грицька Чалого, а натомісць гуртуйте ся при У. Н. Комітеті, підпирайте його змаганя, бо се хвиля важна; се хвиля, в котрій кується доля нашого рідного краю. У. Н. Комітет складаєсь ся з людий поважних, чесних і заслужених патріотів, длятого маймо до них повне довіре, бо вони нас не заведуть на бездорожа. Всяким Грицькам Чалим і їх агентам не лежить на серци добро загально народне, але всяка підла кирвня.

Дальше я пригадую всім чесним колекторам, котрі входять в склад місцевого У. Н. Комітету на околицю Реймі, Па., щоби безпроволочно принесли на офіс всї сколектовані гроші на Фонд визволеня України, котрі треба відіслати до головного У. Н. Комітету в Ню Йорку. Сї гроші були зібрані тільки за потвердженем У. Н. Комітету і вони там мають іти, де є призначені. В противнім разі, коли сї гроші знайдуть ся в инших руках, за се відповідять ті, котрі колектували.

Правдолюб.

СПРОСТОВАНЄ.

Про манїфестацію з дня 20. липня с. р. в Пітсбург, Па., в українській пресі появила ся допись. Аби дехто не толкував собі згаданої дописи незрозуміло, то комітет уважає своїм обовязком пояснити отсї точки:

1. До комітету входили не тільки вичислені в дописи, але і слїдуючі особи: пп. В. Онишків, П. Кузьмиха, С. Кінаш і Т. Чемериз.

2. Признане належить ся не тільки чотиром комітетовим, яких вичислив шановний дописуватель, але також усім щирим Українцям з Ембрідж, Вудлон, Монесен, Мікізракс, Мікізпорт, Карнеґі, Соґо і пр., які на поклик комітету приїзджали на наради і щирим словом та матеріяльно підпирали зачату працю.

3. Просить ся зрозуміти, що поставлений в дописи закид мікізрацьким патріотам **не відносить ся до загалу,** бо загал охочо, патріотично і дуже численно до походу виступив — поверх 300 осіб. За се належить ся честь пп. С. Костецькому і В. Хацьови, які в послїдних днях заняли ся зорганізованем так поважною числа. Комітет висловлює щиру подяку всьому мікізрацькому загалови, як і одиницям, котрі не жалували труду і старались виповнити свій патріотичний обовязок.

Всім передовим одиницям, як і кождому Українцеви, котрі взяли участь в сїй величавій манїфестації дня 20. липня с. р., а іменно: з Ембрідж, Бутлер, Карнеґі, Донора, Форд Сіти, Монесен, Мікізракс, Мікізпорт, Ню Кенсінгтон, Нордсайд, Кененсбург, Лічбург, Вудлон, Мекдоналд, Вест-Ньютон, Пітсбур (місто) і пр., на сім місци місцевий Маніф. Комітет складає найщирійшу подяку.

ЗА КОМІТЕТ:

о. Е. Сидоряк, предс.; **І. Хома,** секр.

P. S. Справоздане фінансове оголосить ся в найблизшім часї.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

До відома всїх працюючих в ресторантах і лонч-румах.

Інтернаціональна Федерація Ресторантних робітників скликує на середу, дня 6-го серпня на 7. годину вечер **ЗАГАЛЬНЕ ЗІБРАНЄ ЧЛЕНІВ,** в галі під ч. 66 Е. 4-та улиця.

Ввиду того, що на порядку деннім є такі важні справи як **ратифікація нової конституції,** обовязком кождого члена і членкині бути на сїм зібраню. На зібране будуть допущені тільки ті, що викажуть ся членськими книжками.

ПАВЛО С. ЗИНЬЧУК,

91 головний організатор.

ПОВІДОМЛЕНЄ.

Сим повідомляєть ся Українців з Поморян, що наради в справі несеня помочи своїй рідній місцевости, потерпівшій через війну, відбудуть ся в понеділок, 4. серпня б. р., в льокали тов-а „Поморяни" під ч. 423 E. 9 ул., Ню Йорк. Початок о годині 8-мій вечером. Моральним обовязком кождого родимця є явити ся на сї збори і сповнити свою повинність супроти нещасних вдів і сиріт, які кождої хвилї ожидають від нас помочи.

ЗА КОМІТЕТ:

В. Жуковський, предс.; **М. Меркун,** скарбник; **Г. Гупало,** секр.

МУЗИЧНИЙ КУТИК.

М. І. Едельман.

ДЕЩО ПРО ІНСТРУМЕНТАЛЬНУ МУЗИКУ.

Український нарід визначаеть ся між иншим тим, що любить і плекає музику, а особливо спів (музику вокальну). Наші пісні народні мають сьвітову славу, а й штучні твори наших композиторів займають у музичнім сьвіті доволі почесне місце. Музикальні люди прямо одушевляють ся нашою музикою і віщують їй сьвітлу будучність.

Побіч музики вокальної українська суспільність почала в новійших часах інтересувати ся також музикою інструментальною. На поли музики інструментальної ми вже й доробили ся трохи, але ще нам богато бракує до того, щоби стати нарівні з иншими цивілізованими народами.

Щоби плекати й розвивати інструментальну музику, до сього треба здібних одиниць. А чи таких одиниць у нас нема? Є, деж би поділись... Адже кождий знає, що український нарід є вже з природи музикальний, а доказом того можуть послужити хочби тільки наші пісні народні, складані від непамятних часів простими, неграмотними людьми.

Яко довголітний український учитель музики, я вже не раз, і не в одній місцевости, запримітив богато українських дітий, спосібних до інструментальної музики. Сї мої приватні поміченя є головним товчком, який спонукав мене до писаня отсеї розвідки про інструментальну музику. Чи ся моя скромна праця принесе бажаний мною хосен українському народови, — не моя річ судити, але я йду за голосом своєї совісти і сповняю, як умію, свій горожанський обовязок.

Всї культурні народи чванять ся своїми піснями, своїми композиторами і своїми грачами. А ми чиж не маємо чим почванити ся? Я зі своєї сторони скажу, що колиб так українську музику належито обробити, то та музика заняла би одно з першорядних місць між музичними творами цілого сьвіта.

Я вже висше сказав, що у нашім народі є богато здібних до музики одиниць, але хто хоче бути дійсно добрим музикантом, той мусить побирати науку в добрих учителів. На жаль, многі учителі музики не розуміють ся як слід на тій найкраснїй з красних штук, а вчать сеї штуки тільки в тій цїли, щоб заробити на своє удержанє. Ясна річ, що „який музик, такі й танці"; учитель-партач не може навчити свого ученика того, чого сам не вміє. А трафляють ся й такі учителі, котрі, хоч самі дещо вміють, не навчать нічого путнього своїх учеників — з боязни, аби вони їм кавалка хліба не відібрали.... Звісно, що на сьвіті всякі люди бувають... А добрий, характерний, сьвідомий свого фаху учитель учить добре, бо йому залежить на добрій репутації, на добрій опінії своїх знакомих і ширшого музичного сьвіта.

По наших громадах є вже значне число меньших і більших орхестр, але дуже рідко трафляє ся, щоби така орхестра мала доброго, відповідного учителя. Подекуди управляють такими орхестрами наші дякоучителі, котрі і без того мають досить роботи, а густо-часто у-чать звичайні собі аматори. Загалом до науки музики беруть ся такі люди, котрі не мали нагоди познакомити ся з обовязками учителя музики, не знають природи кождого інструменту, не знають, чого дотичний інструмент від грача вимагає, і не знають, що треба зробити, аби їх праця (нераз дуже щира) принесла відповідні успіхи. Правда, ті люди мають иноді найліпшу інтенцію, але чи та інтенція може нас вдоволити?... Одна тут на се рада: треба з тою справою удати ся до добрих учителів; як нема своїх, то радьмо ся чужих.

Ми мусимо цілою силою своєї волі подбати о те, щоби в нашій власній громаді, в нашій власній хаті найшла ся така особа, яка могла би попровадити наше музичне образоване. Ми мусимо також мати своїх власних композиторів, алеж не можемо мати композиторів, як не будемо мати своїх грачів.

Між нашими аматорами музики я запримітив одну цікаву, але непохвальну річ: Неодин побирає лекції на якімось інструменті, а коли навчить ся грати кілька пісень, перестає побирати дальше лекції і шукає за зарібком. Там годить якесь весїле, там знова йде грати на якийсь баль — словом: удає скінченого музиканта. Він не хоче зрозуміти, що музика є великою наукою і що варт її вчити ся. Правда, наука музики коштує богато труду і гроша, алеж ніхто не заперечить, що весь той труд і гріш таки вкінци вернеть ся, і то ще з добрим процентом!

* * *

Інструментальна музика має свій початок в дуже далекій давнині. Ми знаємо з історії, що єгипетський фараон Рамзес III. грав на арфі вже більше як 3000 літ тому. Знаємо також що інструментальну музику мали всі старинні народи, хоч очевидно, ся музика була дуже примітивна і служила по більшій части до супроводу співацьким хорам. Властива інструментальна музика почала розвивати ся щойно в перших віках по різдві Христа, а до своєї повної сили і слави дійшла аж в останнім столітю.

Про винаходи ріжних музичних інструментів, про їх розвій та про їх застосоване і вартість у смичковій чи дутій орхестрі я напишу в одній з дальших своїх статий, а покищо позволю собі поставити отсе питанє: Чому наша молодіж, граюча на ріжних музичних інструментах, не застановить ся над тайнами інструментальної музики? Чому та наша молодіж не стараєть ся пізнати як слід сю штуку, яка занимає найпочеснїйше місце між усіми красними штуками?

Українські діти! Коли ви хочете ублагороднити свої серця коли хочете тішити ся своїм житєм, коли хочете уприємнити житє другим людям, то беріть музичний інструмент в руки і вчіть ся на нім грати, але грайте розумно! Правда, початки бувають трудні, алеж сильна воля поконує найбільші трудности, а зелїзна витривалість чудес доказує. Ви лиш спробуйте, засягніть поради добрих учителів, пізнайте гаразд свій музичний інструмент, запануйте над ним, а побачите що від музики і кийом вас ніхто не віджене!

В самих початках старайте ся пізнати докладно теорію музики, бо то є фундамент, на якім ви маєте побудувати свою власну сьвятиню штуки, своє вдоволене, свою славу. Коли вже поконаєте перші трудности в музиці, коли присвоїте собі найважнїйші музичні засади, коли придбаєте чистий і приємний для уха тон, тоді старайте ся відіграти на своїм інструменті десь в публичнім місци сольо, себто якусь мельодію „сам", без помочи инших грачів. Як уже потрафите відіграти сольо, то старайте ся уложити якусь композицію, себто якусь мельодію зі своєї власної голови. А коли вам се вдасть ся (ви знаєте нашу приповідку: „не сьвяті горшки ліплять"), то починайте вчити ся гармонії (згідности тонів в музиці), а відтак пробуйте розписати сю свою композицію на орхестру дуту чи смичкову. Ваш учитель дасть вам завше добру раду, бо се-ж його обовязок. Як вам усе те вдасть ся, то пізнавайте природу ріжних музичних інструментів, поглублюйте своє музичне знанє і ставайте учителем музики, бо нашому народови таких учителів дуже, дуже потрібно.

Щоби бути добрим музиком, треба навчити ся основно теорії (музичного знаня), читати відповідні книжки, інтересувати ся інструментальною музикою, учащати на ріжні концерти і слухати уважно всі концертові точки.

Деякі наші грачі, як не роблять відповідного поступу на своїм інструменті, то починають на ріжні лади викручувати ся і нарікати, а ті нарікання не мають нічого спільного з їх невдатностию. Коли прим. корнетист не може видобути високого тону на своїм корнеті, то зараз каже, що наусток (мундштук, мавтпіс) недобрий; коли його губи (ембушур) слабі, то каже, що його інструмент вимагає богато духу; колиж грає з другими, а його інструмент не достроюєть ся до вимаганого тону, то тоді каже, що той його інструмент недобрий. Отже дотичний грач є вдоволений, що має на що нарікати...

Допустім, що всї ті нарікання є оправдані. Деж тоді поради шукати? Коли хто хорий, то посилає за лікарем, а лікар, розслідивши й пізнавши хоробу, записує хорому відповідну медицину. Так має робити і кождий „хорий" грач. Коли у його інструменті виходить щось не так, як має бути, то він удаєть ся за порадою до фахового учителя музики, а той уже запише відповідну „медицину" — скаже, що і як дотичний грач має робити, щоби відповідну хибу усунути. На всякі хиби грача є відповідні музичні вправи — так як на всякі хиби в людськім органїзмі є відповідні ліки.

Позволю собі сказати, що ріжні недостачі в інструменті спричинює по більшій части сам грач, котрий занедбує поученя й уваги свого учителя. Недбалість є в кождій справі річию недоброю, а недбалість у музиці руйнує часто і найбільший музичний талан. Хто прим. не має правильно вироблених губ (варг), то йому і найліпший інструмент не поможе, але кождий може собі виробити добрі губи, коли буде правильно вправляти ся.

Про ріжні способи, які служать до виробленя правильних губ не тільки на корнеті, але й на кождім иншім дутім інструменті мосяжнім, поговоримо в слідуючім числі „Свободи".

(Дальше буде).

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Шановних читачів „Музичного кутика" просимо застосуватись до отсих постанов:

1. У „Редакційній переписці" будемо відповідати на всякі питаня, які відносять ся до музики.

2. Хто хоче дістати відповідь на свій запит, має у своїм письмі подати повне своє імя, назвиско і докладну адресу.

3. Приватно (особистими листами) не буде ся відповідати нікому.

І. М., Олієн, Н. Й. — Почуте такту (держати ся стисло в означенім темпі) виробите собі тим способом, коли будете правильно тупати ногою по підлозі, стукати рукою по столі або машерувати по хаті, вимовляючи регулярно: раз, два! раз, два! Пригадайте собі, як два змолоцки молотять збіже, або як два ковалї ударяють рівномірно молотами в ковало, а се Вам богато поможе. Можете також купити собі в музичнім склепі метроном — такий прилад, котрий вибиває ритмічні удари такту. — З гранем на корнеті стримайте ся до того часу, доки не прочитаєте собі тої статї, яка буде поміщена в 94-тім числі „Свободи". Як подані там уваги і поученя не направлять Вашого тону, то треба буде мабуть удати ся Вам до якогось фахового корнетиста, котрий Вам покаже, як треба тримати губи при видобуваню ріжних тонів з корнета. Коли Ви не можете видобути чистого тону на своїм інструменті, то сьому винен Ваш дотеперішний професор. Не забудьте в своїм часї повідомити нас про свої поступи в науці, а зглядно дайте нам знати, чи наша порада Вам на щонебудь придала ся. — Українські кусники на сольо корнет вишлемо Вам у можливо найкоротшім часї; треба їх наперед приладити, бо в музичних склепах наших кусників не дістанете.

І. Б., Честер, Па. — Пан Едельман є дуже радий познакомити ся з Вами, але обняти пропонованої посади не може, бо він є на стало заанґажований в Нюарку. Як маєте доброго професора, то тримайте його, але старайте ся всіми силами виробити свого власного професора, зі своїх власних музикантів. Пан Едельман має на думці уладити в короткім часї осібний музичний курс, на якім наші визначнїйші музиканти з ріжних українських громад будуть учити ся на дірігентів орхестр, зглядно на учителів музики. Про сей курс ми в своїм часї напишемо в „Свободї".

І. С., Ню Бедфорд, Масс. — Просимо написати докладно, на які інструменти Ви потребуєте тих кавалків.

З СІЧОВОГО РУХУ В НЮ ЙОРКУ.

Подаєть ся до загальної відомости всім щирим Українцям, що Січ ім. Б. Хмельницького в Ню Йорку, відділ 1-ший Січової Орґанізації в Америці, приймає в члени кождого Українця і кожду Українку, без ріжниці віку і стану, під услівєм, що вступаючи в січові ряди, будуть спільно і непохитно бороти ся за **„Вільну Україну без хлопа і пана" та присягнуть, що не спічнуть, доки кайданів не пірвуть!**

Застерігаємо ся з гори, що для відступників і ренегатів в Січи абсолютно місця нема, аж доки публично в часописях не відкличуть своїх блудів.

Кождий, хто бажає вступити до Січи, мусить стисло придержувати ся січового порядку: приходити точно на січову муштру, лекції, відчити і виклади, та взагалі приготовляти ся до „сьвятого діла".

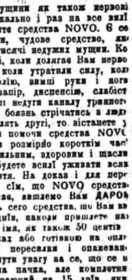
„Січовий Кіш" містить ся в концертовій сали Укр. Нар. Дому, де кождої середи, від 8-мої години вечер, відбувають ся вправи, муштра і т. п. Кождої середи є нагода стати правдивим Січовиком або Січовичкою, тому кождий Українець і Українка повинні сю нагоду належито використати.

Тож громадно всі лучім ся під січовий стяг, бо Січ нас грімко в бій зове, за Україну, хто живе!

Січ ім. Хмельницького в Ню Йорку.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

„Музичний кутик" в нашій часописи.

В нинішнім числї „Свободи" находить ся нова рубрика — „Музичний кутик", який буде появляти ся правильно в кождім суботнїшнім числї нашої ґазети. У тім „Музичнім кутику" ми будемо містити такі річи про музику, які зацікавлять певно не тільки музикальних людий, але і широкий загал наших читачів. Кождий культурний чоловік інтересуєть ся музикою, бо якжеж такою справою не інтересувати ся? Адже й дикуни мають свою музику і виявляють нею свої душевні почуваня.

Ми сподїваємо ся, що співолюбивий український нарід буде пильно читати друковані в „Музичнім кутику" річи, що скористає з читаня тих річий і що дасть нам свою поміч та пораду. Коли наш „Музичний кутик" нашим читачам подобаєть ся і коли читачі сього „кутика" попруть наші змаганя, то з сього вийде велика користь для нашої загальної справи. Колиж би знова сей „Музичний кутик" не осягнув своєї наміченої цїли, то тодї треба буде заступити його якимсь иншим матеріялом...

Відновленє Січи в Алентавн.

(Спеціяльно до „Свободи").

Січ в Алентавн, Пенн., котра від довшого часу не давала вже найменьшого знаку житя, зістала відновлена в неділю, 27. липня б. р. На збори прибуло і вписало ся до Січи велике число молодців, дівчат і старших мущин. Михайло Галевич, котрого вибрано кошовим Січи, заохотив присутних, аби в сей критичний момент гуртували ся в січові ряди, як за часів батька Богдана, та щоби пригадали Ляхам Корсунь, Жовті Води, Пилявці, Зборів і т. д. Алентавнська Січ накликує від себе всіх Українців, аби організували Січи і єднали ся до них, бо настала така хвиля, що мусимо власними силами здобути те, що нам належить ся.

„Україна не віддасть Галичини".

Під таким наголовком стрічаємо в четверговім числї нюйорського „Ґлобу" лист Дмитра Красножоного, Українця з Нюарку, до редактора тої ґазети. „Пане Редактор, — пише п. Красножоний — я вичитав в одній українській ґазеті, що мирова конференція віддала східну Галичину для Польщі проти волї України. Там є 4,000.000 Українців і жаден з них не хоче бути в польськім ярмі. Там є 75% Українців, 13% Поляків і 12% Жидів. Треба тямити, що 13 є число нещасливе, а через се ми ужиємо всіх своїх заходів, аби Поляків прогнати з нашої вітчини. Нехай буде звісним, що ми будемо воювати Поляків до останного стрілу і до останної каплї крови за волю і свободу, а коли буде потрібно, то викинемо останний сотик, аби перетранспортувати їх через Вислу. Ми хочемо свободи такої, яку мають Американці, але не хочемо, щоби Падеревский був нашим королем. Зєднані ми побідимо!"

Чужинецькі концерти в Ню Йорку.

За старанем орґанїзації „Нешенел Ліґ фор Вімен'с Сервіс" в серпни б. р. відбудеть ся в Ню Йорку ряд чужинецьких концертів, між иншими один український. Чеський хор буде співати 10. серпня в Шурц парку, а вірменський тогосамого дня буде співати в Бетери парку. В неділю 17. серпня, український хор, під управою Мирона Корикори, буде співати в день в Томпкінс Сквер парку, а вечером дасть концерт у Бетери парку. Крім висше згаданих будуть також концерти: італійський, жидівський, норвежський і инші.

Платня професорів університету.

Платня суплєнтів і декотрих професорів університету „Гарвард" є низша ніж платня трамваєвих кондукторів. На факультеті красних штук і наук професори побирають річно меньше ніж 1.000 долярів, а суплєнти по 500 долярів. Зважаючи на сей факт, покривджені учителї задумали вийти на страйк. На стїнах сього університету вони поприліпляли отсї заяви: „A motorman gets 60 cents an hour, a professor 18. Which is worth more, gentlemen, minding the train or training the mind?" (Моторман бере 60 центів на годину, а професор 18. Що вартає більше, панове, кероване поїзду, чи вправлюванє ума?).

Новий страйк в Пасейку.

В Пасейку, Н. Дж., вибух новий страйк у ткацьких заводах. Делеґація юнїйних робітників у „Ботани Ворстед Мілс", „Форстман & Гофман" і „Гарфілд Ворстед Мілс" предложила зарядам сих фабрик домаганя робітників о 15% підвишки платнї. Заряди фабрик відкинули се домаганє, через що робітники, числом 6.000, вийшли на страйк. На місця страйку прибула сейчас полїція, а також поставлено полїцію біля головної кватири страйкерів, 128 Трета улиця. Збори місцевих членів дозволені, але власти постановили заборонити всякі такі робітничі збори, на яких мав би промовляти бесїдник з иншої місцевости.

100.000 безробітних в Скрентонї.

Наслїдком страйку електричних робітників у Скрентонї завмерло майже всьо промислове житє. Ткальні шовку, зелїзні фабрики і деякі меньші копальні угля заперестали працю. Задля браку електрики ґазети не виходять. Електричний страйк позбавив на якийсь час працї майже 100.000 робітників.

ЗАГАЛЬНІ ВІСТИ.

Цікаві вісти з Польщі.

Бостонський „Куриєр Цодзенни" помістив на своїх сторінках лист, писаний з Польщі до І. Бетлеєвского, в Шікаґо. З огляду на се, що в листї містять ся цікаві вісти, подаємо його тут в перекладі:

„Тепер у нас в краю ведеть ся боротьба робітника з капіталїстами, бо робітникови у нас є тяжко жити з причини дорожнї, яка є в краю. Корець жита, приміром, коштує тепер 230 марок, фунт разового хлїба $1\frac{1}{2}$ до 2 марок, фунт волового мяса $3\frac{1}{2}$ марки, фунт вепровини 4 марки, фунт солонини 7 до 8 марок, фунт масла 8 марок, тузин яєць 6 марок, кінь 6.000 марок, корова 2.500 марок, кварта молока 1 марка, однотижневий бичок 100 марок, свиня 2.000 марок, 6-тижневі поросята 250 марок пара, локоть „цайґу" на одіж 40 до 60 марок. Кортове убранє, яке перед війною коштувало 25 рублїв, коштує тепер 800 марок, цайґове убранє 400 марок. Чоботи 300 марок, камаші 300 до 400 марок, а добрі чоботи 600 марок. Дерево опалове 50 марок чвертка, корець угля 15 до 20 марок; мешканя подорожіли о 200%.

„Уяви собі тепер, як може робітник жити при такій дорожнї, а робіт нема зовсїм, фабрики не йдуть цїлком, люди з голоду вмирають. Двори і господарі доробили ся маєтку, бо за всьо дорого беруть; за бараболї 60 марок.

„Тепер власне ведеть ся робітничо-капіталїстична боротьба. Двірська служба жадає підвишки платнї і часто страйкує. Пани зробили своє війско, котре стріляє до людий, як се мало місце в Козлові, де забили пять хлопів. Се зробили люди, котрі зорганізували собі своє війско. Є так звані „червоні"; вони то зброять трете війско, бо друге зорганізувало собі правительство, покликуючи людий з чотирох каяс, і воно називаєть ся Польською Орґанізацією Військовою, котрій початок дали охотники. Тепер маємо ще четверте війско, Галера. Ті складають ся з ріжних людий: з американських Поляків, з Французів і Бог знає, з яких елементів. Вони закладають свої уряди і всі ми звернули на них увагу, що вони нам доброго зроблять.

„Ми читали в ґазетах, що американські Поляки великі жертви для нас складали, як убраня, обуву, муку, товщ, білє і се бідний робітник мав дістати даром. Ми чекали з нетерпеливостию і дочекались, але чого? Товари прийшли, але бідні робітники не дістали, лише богаті, ті, що мають 1.500 марок місячно, і ті, що беруть за жито 200 марок. А коли бідний допоминаєть ся, то кажуть, що він большевик і до тюрми його саджають. Той, що хоче їсти, також є большевиком і також до діри його саджають. Там дають йому їсти якийсь час, а відтак на цвинтар; се чисто по польськи".

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Свобода", від. 194, повідомляє своїх членів, що піврічний мітінґ відбудеть ся 2. серпня в Укр. Нар. Домі, 217-19 Іст 6-та стр., Ню Йорк, точно о годині 8-мій вечером. Кождий член мусить на тім мітінґу явити ся, бо маємо важні справи до полагодженя. Котрий член не явить ся, заплатить 50 цнт. кари, а урядник $1.00. — Н. Лесюк, секр.

ПОЗІР УКРАЇНЦІ З МОНЕССЕН, ПА.

Бр. св. Петра і Павла, від. 338 У. Н. С.

— устроює —

ВЕСЕЛУ ПРОГУЛЬКУ

В НЕДІЛЮ, 10. СЕРПНЯ 1919

на Вілсон фармі,

де буде грати Українська Банда.

Початок точно о 11-ій годині рано.

Запрошуємо отсим всіх Українців і Українок з Монессен і околиці, щоби взяли участь в сїй великій небувалій прогульцї. Чистий воздух і весела розривка. — За добру забаву ручить

91 КОМІТЕТ.

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ, ПОЗІР! БРІДЖПОРТ, КОНН. І ОКОЛИЦЯ!

Заходом Гімнастичного Товариства „Січ", від. 5 С. О. У. в Зл. Д.

— відбуде ся —

СІЧОВЕ СЬВЯТО

на Ванатові фармі в Савтпорт, Конн.

В НЕДІЛЮ, 10. СЕРПНЯ 1919

Початок точно о 1-ій год. пополудни.

В Січовім Сьвятї возьмуть активну участь слїдуючі Січи: Молодеча Січ з Ню Йорку, Гімнастична Січ з Ню Йорку, Гімнастична Січ з Ню Брітен, Конн., Гімнастична Січ з Бріджпорт, Конн. (Сї чотири Січи виповнять Січові вправи). Українська Січ з Ню Гейвен, Конн., Українська Січ з Бріджпорт, Конн.

Як рівнож запрошуємо до участи Січ з Дербі і Ансонії, Конн., і всіх Братств і Товариств зі Стемфорд, Дербі, Ансонії, Бріджпорт, Ню Брітен і Сімор. Конн. Всїх щирих Українців і Українок з Коннектікут стейту. Зосібна запрошуємо гол. уряд С. О. У. в Злучених Державах. 91,2,4

Дорогі Братя Українці! Приходїть на Січове Сьвято як найбільше, бо як нас буде мало, то вороги будуть ся тїшити, що Ви проти Січий і тим Січовики не будуть мали відваги боротись, коли вернуть на рідну землю. Прийдїть самі, беріть знакомих і беріть стріт-кару Савтпорт, Конн. до Равнд-гавзу а там будуть Вас чекати. Трен так само беріть до Савтпорт, Конн. Не жалуйте часу! В старім краю на Січове Сьвято по 15 миль їхали і днесь наші товариші борють ся за свободу України. За порядок і музику ручимо. Американські і українські гимни відограє Українська Банда з Ню Брітен, Конн.

Січовий Комітет.

Телефон до канцелярії Українського Народного Союза є: Монтґомери 1838.

ДО ВСІХ УКРАЇНЦІВ В НЮ ЙОРКУ І ОКОЛИЦИ!

ТОВ. „ВІЛЬНІ КОЗАКИ М. ЛЬВОВА", відділ 143 У. Н. Союза

— устроює —

В НЕДІЛЮ, 3. СЕРПНЯ 1919 Р. ВЕЛИЧАВИЙ ПІКНІК

в BELVEDERE PARK, NORTH BEACH, L. I.

Вступ 25 цнт. Музика власна.

Парк отворений від 9-ої години рано до 12. в ночи.

Дорогі Родимці! Уладжуючи сей пікнік даємо спосібність всім старшим і молодшим зійтись враз з родинами і знакомими та спільно і свобідно забавитись по тяжкій праци, а що найважнійше віддихнути сьвіжим воздухом. Чистий воздух і весела розривка се два найважнійші чинники потрібні людському орґанізмови. При сїй нагоді запрошуємо всїх околичних Українців і Українок прибути на сей пікнік, а полишити міські мури хоч на один день. При тій нагоді приниматимемо до товариства нових членів без вступного, а до Укр. Нар. Союза після статута.

За добру забаву ручить

91 КОМІТЕТ.

ІСТОН, ПА.

Заходом Тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 137 У. Н. Союза.

— відбуде ся —

В СУБОТУ, 2-го СЕРПНЯ 1919

ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

в гали читальняній під ч. 721 14-та і Френклін ул., Істон, Па.

Початок о годині 3-ій пополудни.

Вступ для мущин 35 цнт., для женщин 25 центів.

На сей баль запрошуємо сердечно всїх щирих Українців, як з місцевости так і околиці до найчисленнійшої участи. — За добру забаву ручить

91 КОМІТЕТ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Театр Української Народної Громади

— відограє —

В СУБОТУ, 2. СЕРПНЯ 1919 Р.

БЕЗТАЛАННА

драма в 5. діях, Івана Тобілевича (Карпенко Карий)

в Українськім Народнім Домі, 217-19 Іст 6-та ул., Ню Йорк.

ДІЄВІ ОСОБИ:

Іван, старий чоловік, москаль...... п. В. Южний
Софія, його дочка, молода дівчина ...... п-на М. Давидів
Гонна, вдова, мати її, п-ні Л. Мулярчук
Гнат, її син, парубок..п. І. Шеремета
Варка, дівчина...п-на Р. Красновська
Параска, дівчина...п-на Т. Симчишин
Перша дівчина..........Н. Н.
Друга дівчина......п-на Я. Шуплат
Омелько, парубок...п. Гр. Шумський
Демян, парубок.....п. В. Сиротенко
Степан, парубок........п. Д. Федун
Явдоха, хазяйка на вечерницях.... п-ні А. Чайка
Перший староста...п. М. Соловський
Другий староста......п. Й. Мулярчук

Режисер п. В. Сиротенко.

Музика тов. ім. М. Лисенка.

Початок точно о годині 8-мій вечер.

ВСТУП 75 і 50 ЦНТ.

ПО ПРЕДСТАВЛЕНЮ БАЛЬ.

УКРАЇНЦІ! Отсим подаєсь Вам до відома, що Театр Укр. Нар. Громади в протягу місяця серпня б. р., виставить слїдуючі штуки:

„Безталанна" в суботу, дня 2. серпня; „Невольник" в суботу дня 9. серпня; „Ох, не люби двох" в неділю, дня 17. серпня і „Хатня революція" в суботу, дня 30. серпня.

Просить ся всїх о як найчисленнійшу участь.

90-91 Заряд Т. У. Н. Г.